

POVÍDKA: HOLOKAUST

Eliška Lvová

Učitelka Vlasta Vařáková

Seděl jsem na pohovce varšavského bytu po mámině kamarádovi, který před válkou stihl utéct do Spojených států. Přemýšlel jsem nad tím, co všechno jsem zatím prožil a upřímně, běhal z toho mráz po zádech. Prstem jsem si přešel přes jizvu, která se mi táhla až k břichu. Vstal jsem. Podíval jsem se z okna a strnul hrůzou, kdykoli kolem projelo auto. O okolním světě jsem poslední dobou nevěděl zhora nic. Jen jsem byl zavřený zde, jídlo mi nosil odboj a snažil jsem se zůstat ukrytý před Němci nebo Sověty, to už je vlastně fuk.

Znovu jsem se posadil a upřel zrak na malinký obrázek Panny Marie. "Matko Boża, proszę, stań przy mnie (Matko Boží, prosím, stůj při mně)," zašeptal jsem. Chvíli jsem bubnoval prsty o stolní desku, přemýšlejíc nad tím, co mám dělat. Nuda mě užírala neuvěřitelným způsobem. Nakonec jsem si začal potichu prozpěvovat: "Hej, tam gdzieś znad czarnej wody Wsiada na koń kozak młody. Czule żegna się z dziewczyną, Jeszcze czulej z Ukrainą. Hej, hej, hej sokoły! Omijajcie góry, lasy, doły..." Krásná písnička.

Najednou kdesi dole na dvoře zaštěkal pes. Lekl jsem se. Vzápětí jsem se ale v duchu pokáral: "Izaaku, co jsi to za chlapa, když se bojíš kvičení nějakého psiska?!" I když možná jsem měl důvod se bát. Jelikož to, co se mi potom stalo, ze mě udělalo teprve muže.

Na schodech zazněly několikaterý kroky. Stoupl jsem si ke dveřím a položil na ně ucho. Odbojáři takto rychle nikdy nechodili, teda až na jednu výjimku, když jeden si jeden z nich potřeboval rychle odskočit. Trochu jsem se zapotil. Jedna z osob se chraptivě zasmála. Byli v mezipatře. Už jen několik schodů od mého bytu. Zůstával jsem přitisknutý na dveřích. Zaklepali. Zrychlil se mi tep. "Mám, nemám?" váhal jsem. Nervózně jsem se podíval do kukátka. Stáli tam tři muži. Ten v čele zaklepal ještě jednou. Zhluboka jsem se nadechl a otevřel. Ovšem pouze na řetízek.

"C-co chcete?" zeptal jsem se opatrně. Muži se na sebe rychle podívali. Ten vlevo postoupil dopředu a řekl: "Jen malou rozmluvu, Polšo."

"Takže vy jste z odboje?" prskl jsem nevěříčně. "Jinak bychom Vám neříkali Polšo," vysvětlil jeden z nich. Moje ostražitost kapku povolila. Polša bylo moje krycí jméno, které ona odbojová skupina používala, aby zmátla nepřítel. I tak mi to přišlo hloupé, ale když jim to vyhovovalo...

Chvíli jsme tam jen tak na sebe zírali, nakonec jsem si dodal odvahy a otevřel úplně. "Hovořili jste o nějaké rozmluvě," připomněl jsem jim. "Ach ano," vzdychl jeden a zvažněl, "Vaše matka- Alicja Ładowska, říká se, že zemřela v Británii...je nám to líto. Zasáhla ji troska z letadla podplukovníka Wilsona."

Podlomila se mi kolena. Křečovitě jsem se držel kliky a z plných sil se snažil potlačit slzy. "To nie moze byc prawda (To nemůže být pravda)," najednou jsem nevnímal okolí. To se nemohlo stát. Ještě před týdnem mi jedna (hezky tvarovaná) slečna donesla dopis s fotkou, jak máma Britům kreslí po letadlech. Jeden z mužů mě uchopil za rameno a se slovy: "Upřímnou soustrast," mi ho zmáčkl. Načež mi začal přejíždět po zádech. Cukl jsem sebou. On však nečekal a udeřil mě do zvlášť citlivého místa. Upadl jsem. Ostatní se kolem mě shlukli a jednoduše... no, zbili mě. Následně mě chytili v podpaží a odvěkli do černého Mercedesu 230 s vlaječkami Třetí říše nad světly. To všechno byla jen léčka, kterou jsem spolkl i s navijákem.

***

Vzbudil jsem se až po nějaké době. Ve vlaku. Nákladním. Cítil jsem, jak na mě někdo upřeně hledí. Otočil jsem se, jelikož jsem doposud byl hlavou ke zdi. Byl to malý chlapec se strachem v očích, jenž se křečovitě držel své matky. Usmál jsem se na něj, aniž bych věděl, kolik času s ním ještě strávím. Vůbec jsem netušil, kam ten vlak jede, ale neměl jsem z toho dobrý pocit. Bolelo mě celé tělo. Na oku jsem měl nejspíš docela velký monokl, protože se můj zrak značně zhoršil.

Pohlédl jsem na konec vagónu. Uviděl jsem však jen dva kýble, několik dalších lidí a tmou. Sem tam si někdo odkašlal, jinak zde panovalo ticho jako v hrobě. Cítil jsem se hodně nervózně.

Vlak projížděl krajinou a já si pomalu začínal uvědomovat, do jaké situace jsem se to vlastně dostal. Soudíc podle Davidových hvězd a pruhovaných mundúrů, co na sobě spolucestující měli, a taky podle toho, že jedu v polorozpadlé ztrouchnivělé vlakové soupravě...ó můj Bože, vždyť já jedu do koncentráku! Začal jsem panikařit, ačkoliv jsem stále seděl na místě. "Teď umřeš," pomyslel jsem si. Už se nevrátím. Znova jsem se poohlédl. Ovšem to nic neměnilo na tom, že už pravděpodobně za pár hodin nebudu mezi živými. Nebo budu na živu až moc dlouho, což je možná ještě horší.

Uvědomil jsem si, že na mne ten chlapec stále zírá. Nevím, co na je mně tak zajímavého. Vagón nadskočil. Všichni, v četně mě, taky. Nějaká slečna vedle mě na mne promluvila. "Izaaku? Jsi to ty?" zašeptala. Zprudka jsem se otočil a podíval se do modrých očí hlubokých jako studny. Ona slečna měla vlasy na krátko, ale i tak jsem v ní poznal Gabrleju Chodurovou- moji spolužačku. "Gabry? C-co ti to udělali?" vydechl jsem. Sklopila zrak. "Už jsem byla v Gross-Rosen..."

"A-a kam jedeme teď?"

"Do Osvětimi," vzdychla začínajíc natahovat moldánky. Objal jsem ji. Začala brečet. "Umrzemy (zemřeme)," vzlykla. "Nie, nie umrzemy (Ne, nezemřeme)," konejšil jsem ji.

Vagón opět poskočil. Gabrjela mě zmáčkla v místě, kde jsem snad měl nejvíce šrámů. Usykl jsem. Odtáhla se a zeptala se mne: "J-jsi v pořádku?"

"Jo, jen to trochu bolí," odpověděl jsem a pokusil se o úsměv. Dlouze se na mě podívala. "A co to udělali tobě?" vyzvíдалa. "Tohle?" zeptal jsem se a ukázal si na oko "To nic, to je jen moncl," nervózně jsem polknul, zvědav co z ní ještě vypadne. Přisedla si ke mně a přejela mi prstem po středu čela: "Ne, tohle."

Myslela můj 'perfektní suvenýr' ze začátku války. Chytil jsem ji a ruku jí odtáhl. "Věř mi, tohle radši nechceš vědět," ujistil jsem ji. Mlčela.

Mlčky jsme na sebe hleděli po zbytek cesty, dokud se vlak se skřípotem nezastavil. Gabrjela ztratila rovnováhu a spadla na mě. Naštěstí jsem ji zachytil. "Mám tě, neboj," hekl jsem a pomohl jí se zvednout. "Díky," usmála se. Dveře vagónu se zprudka otevřely. Stáli tam dva Němci, kteří vypadali poněkud otráveně. "Raus!" zařval jeden. "Máme jít," špitla Gabrjela a pobledla. "Raus, schnell!" naléhal druhý. Všichni jsme si nakonec vystoupili. Jeden z Němců pleskl samopalem jednu mladou ženu po zadnici. Gabrjela na něj vykulila oči. "Viděls to?" vyhrkla. "Rusové takovým dělali děti," zavrčel jsem nenávistně. Viděl jsem to na vlastní oči, když jsem, jak Sověti říkají, chodil česat bílého medvěda. Spolužačka se na mě nevěřičně podívala.

Kolem vlaku byli další Němci, ozbrojení až po zuby. V čele stál nějaký esesák, tuším Sturmbannführer a vedle něj překladatel. Vnímám pouze jej, protože jsem tomu Sturmbannführerovi vůbec nerozuměl. "Lehnout!" zavelel překladatel. V jakémisi reflexu jsem se položil jako prkno a stáhl Gabrjelu s sebou. Pak bylo malý moment ticho. Podíval jsem se nalevo. Stáli tam muž, žena a ten chlapec, co na mě celou dobu hleděl. Němec vykřikl: "Ich habe dir gesagt, du sollst dich hinlegen (Řekl jsem, ať si lehnete!)" Nereagovali. "Prosím," řekl překladatel, "poslechněte ho." Vypadal vyděšeně. Nic. Žádná reakce. Ačkoliv se ten malý docela bál. Onen Sturmbannführer k nim pomalu přišel. To už matka pobízela svého syna, aby si lehl, ale ona zůstávala i se svým manželem stát na místě. "Prosím," sykl překladatel. Stále neposlouchali. "Hörst du nicht? (Neslyšíte?)" procedil Sturmbannführer mezi zuby. Muž mu místo odpovědi plivl do obličeje. Němec si utřel slinu z tváře a vytáhl pistoli.

Pár rychlými pohyby ji nabil a namířil. Zazněly dva výstřely a zvuk dvou mrtvých těl padajících na zem. Odvrátil jsem zrak. Gabrjela se ke mně přitiskla. Sturmbannführer se nahnul k překladateli a něco zavrčel.

To už jsme dostali povel se zase zvedat. Gabrjela se mě stále držela jako klíště. Ovšem ne na dlouho, protože se kolem nás shlukli němečtí vojáci, již nás začali řadit do nějakých skupin. Po asi dvou minutách 'tvrdého boje' se třem vojákům podařilo nás od sebe odtrhnout. Nahnali Gabrjelu do chumlu lidí naproti mně. Chvilí jsem se tam díval, dokud do mne někdo nenarazil. Byl to ten chlapec. Se slzami v očích na mě pohlédl. Neudržel jsem se a objal ho. Nebránil se, naopak. "Proč to udělali?" vzlykl. Pohládl jsem ho po hlavě. "Nevím, prostě jsou zlí," zašeptal jsem. Zmáčkl mě. Hekl jsem. Měl docela sílu. Trochu jsem zaváhal, ale po pár vteřinách jsem mu pověděl: "Postarám se o tebe, pokud budeš chtít..."

Přitiskl se ke mně ještě víc. Myslím, že to znamenalo ano. Pousmál jsem se. Vzpomněl jsem si na mámina slova, která mi vtoukala do hlavy, vždy když jsem si na něco stěžoval: 'Jen počkej, až budeš mít děti, pak si můžeš stěžovat'. Myslívala to jako legraci, ale já to bral docela vážně. "A jak ti mám vlastně říkat?" zeptal jsem se chlapce. Zvedl hlavu a popotáhl. "Jmenuju se Marczin," oznámil mi potichu. "Marczin? To je pěkné jméno. Já jsem Izaak. Izaak Ładowski." představil jsem se. Víc času nám na seznamování však nezbylo, protože nás a celou skupinu zase někam Němci vedli. Dovnitř do tábora. Ohlédl jsem se a zjistil, že Gabrjela jde jinudy. Býval bych se s ní rozloučil, ale to jsem nevěděl, že ji právě vidím naposledy.

Všichni jsme se najednou ocitli na velkém place s uschlou trávou a udusanou hlínou. Uvědomil jsem si, že

odteř je to na mně. Je na mně, abych přežil a ochránil toho malého špunta, kterého mi osud tak nečekaně přihrál.